

Sygn. akt I CZ 112/08

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

w sprawie z powództwa [...]

przeciwko [...]

o eksmisję,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 stycznia 2009 r.,

zażalenia pozwanych na postanowienie Sądu Okręgowego

z dnia 28 sierpnia 2008 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną pozwanych na wyrok Sądu Okręgowego z dnia 8 kwietnia 2008 r. oddalający ich

apelację od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 17 lipca 2007 r. orzekającego eksmisję pozwanych z lokalu bez przyznania im prawa do lokalu socjalnego. W uzasadnieniu wyjaśnił, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza kwoty warunkującej dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe: według art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a podana w skardze kasacyjnej pozwanych wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi znacznie mniej (niewiele ponad dziesięć tysięcy złotych).

W zażaleniu pozwani odwołując się do niektórych wypowiedzi judykatury i funkcji uprawnienia do lokalu socjalnego podnoszą, że ze względu na konieczność orzeczenia w przedmiocie uprawnienia do lokalu socjalnego w sprawie przeważają interesy niemajątkowe. Sprawa nie jest zatem sprawą majątkową, nie ma więc do niej zastosowania art. 398² § 1 k.p.c..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2004 r., II CZ 134/03, („Wokanda” 2004, nr 9, poz. 8), nawiązującym do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 kwietnia 2001 r., K 11/00 (OTK 2001, nr 3, poz. 54), podkreślającego funkcje uprawnienia do lokalu socjalnego i ich związek z poszanowaniem godności człowieka, został wyrażony pogląd, że sprawa o eksmisję nie jest w zakresie dotyczącym uprawnienia do lokalu socjalnego sprawą majątkową w znaczeniu przepisów uzależniających dopuszczalność zaskarżenia kasacyjnego od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Pogląd ten stanowił odejście od stanowiska zajętego w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1997 r., II CZ 49/97 (OSNC 1971, nr 11, poz. 169) oraz postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CZ 107/00 (LEX nr 51337). W postanowieniach tych uznano, że sprawy o eksmisję podlegają bez względu na to, czy orzeka się w nich co do uprawnienia do lokalu socjalnego, czy też nie, przepisom postępowania cywilnego procesowego uzależniającym dopuszczalność zaskarżenia kasacyjnego od wartości przedmiotu zaskarżenia. Według tych postanowień, sprawa pozostaje zatem sprawą o eksmisję i stosuje się

do niej wspomniane przepisy, choćby skarżono wyrok jedynie co do orzeczenia w przedmiocie uprawnienia do lokalu socjalnego.

Należy podzielić stanowisko zajęte w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1997 r., II CZ 49/97 i z dnia 7 listopada 2000 r., I CZ 107/00. Pełnienie przez lokal socjalny i uprawnienie do niego funkcji polegającej na zapewnieniu minimum poszanowania godności człowieka nie budzi wprawdzie wątpliwości, lecz stąd nie można wywodzić wniosku o niemajątkowym charakterze sprawy o eksmisję - ani w części dotyczącej orzeczenia o uprawnieniu do lokalu socjalnego, ani tym bardziej w ogóle. Leżące u podstaw postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2004 r., II CZ 134/03, założenie o niemajątkowym w istocie charakterze środków służących zapewnieniu minimum poszanowania godności człowieka jest zdecydowanie nietrafne. Środki te mogą być bardzo różne, jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 kwietnia 2001 r., K 11/00, należą do nich także przedmioty materialne konieczne do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Takimi przedmiotami są w szczególności żywność w niezbędnym zakresie oraz – właśnie – odpowiednie mieszkanie. Skoro chodzi tu o przedmioty materialne, będące w normalnie funkcjonujących społeczeństwach przedmiotem obrotu gospodarczego, nie można uprawnień do nich uważać za pozbawione wartości majątkowej. W sprawach o eksmisję z lokalu mieszkalnego nie ma zarazem podstaw do odrębnego uwzględniania wartości sporu (zaskarżenia) w części dotyczącej uprawnienia do lokalu socjalnego. Jeżeli więc powód dochodzi opróżnienia lokalu mieszkalnego, to sprawa ma - także wtedy, gdy sąd jest obowiązany orzec co do uprawnienia do lokalu socjalnego (art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz. U. z 2005 r. nr 31, poz. 266 ze zm.) - charakter majątkowy, nie wyłączając części dotyczącej tego orzeczenia, i stosują się do niej, również w tej części, przepisy o obliczaniu wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) w sprawach o wydanie przedmiotu najmu (por. art. 23 k.p.c. oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2007 r., III CZP 121/07), jak też art. 398² § 1 k.p.c.

Oddziaływanie wskazanej wyżej funkcji lokalu socjalnego na dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o eksmisję, w których sąd ma obowiązek orzec co do

uprawnienia do lokalu socjalnego, mogłoby polegać jedynie na wpłynięciu na decyzję ustawodawcy o zastrzeżeniu w art. 398² §1 k.p.c. wyjątku wyłączającego takie sprawy z zakresu regulacji uzależniającej dopuszczalność skargi kasacyjnej od określonej wartości przedmiotu zaskarżenia. Należy jednak zarazem pamiętać, że na dopuszczalność skargi kasacyjnej w określonej kategorii spraw mogą mieć wpływ różne czynniki. Silniejszy związek określonych spraw z potrzebą poszanowania godności człowieka może nie wystarczać do dopuszczenia w tych sprawach skargi kasacyjnej. Przykładem mogą być sprawy rozpatrywane na podstawie konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, podpisanej w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z 1995 r. nr 108, poz. 528 ze zm.) . Mimo iż w sprawach tych dochodzi do głosu bardzo silnie aksjologia znajdująca wyraz w art. 30 Konstytucji, nie jest w nich dopuszczalna obecnie skarga kasacyjna (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2001 r., II CZ 126/01, OSNC 2002, nr 7-8, poz. 95). Argumentem przemawiającym za jej niedopuszczalnością jest w szczególności dochodząca mocno do głosu w tych sprawach potrzeba szybkości postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 1999 r., I CKN 992/99, OSNC 2000, nr 6, poz.111).

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).